

4. PREVENTIVNI PROGRAMI

4.2. PRESEJALNI PROGRAMI

4.2.3. DORA

DORA je organiziran populacijski presejalni program zgodnjega odkrivanja raka dojk za ženske v starosti od 50 do 69 let. Ženske ciljne skupine so v okviru programa vsaki dve leti vabljenе na presejalno mamografijo, katere namen je odkriti zgodnje, še netipne rakave spremembe.

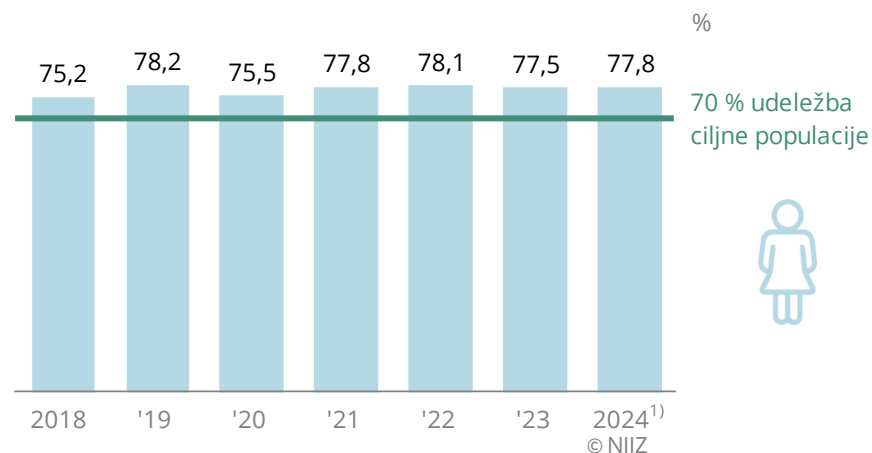
Nosilec programa je Onkološki inštitut Ljubljana. Presejalni program DORA je od decembra 2017 vzpostavljen na območju celotne Slovenije.

Program DORA je državni presejalni program za raka dojk, ki je po pojavnosti najpogostejši rak pri ženskah. Namen programa je zgodnje odkrivanje in tako zmanjševanje umrljivosti zaradi raka dojk. Presejalna metoda je rentgensko slikanje - mamografija, na katero so vabljenе ženske v Sloveniji v starosti od 50. do 69. leta. Čeprav začetek presejalnega programa DORA beležimo v letu 2008, pa se je ozemeljska pokritost oz. vključenost v program razvijala postopoma. Program DORA je od leta 2017 dostopen v vseh slovenskih regijah.

V presejalnem programu spremljamo udeležbo, to je kazalnik, ki predstavlja odstotek žensk, ki so dejansko opravile presejalno mamografijo, od vseh, ki so bile v določenem obdobju vabljenе na to preiskavo.

V presejalni program DORA je ženska vabljenа na mamografijo vsako drugo leto od starosti 50 do 69 let.

4.2.3. Slika 1: **Udeležba v programu DORA, Slovenija 2018–2024¹⁾**

¹⁾ Za leto 2024: udeležba na dan 22. 9. 2025; za ostala leta: udeležba na dan tekočega leta za preteklo leto.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA.

Da je presejalni program učinkovit, je potrebno, da se ga udeleži vsaj 70 % ciljne populacije, kot to predpisujejo evropske smernice.

DORA 2024

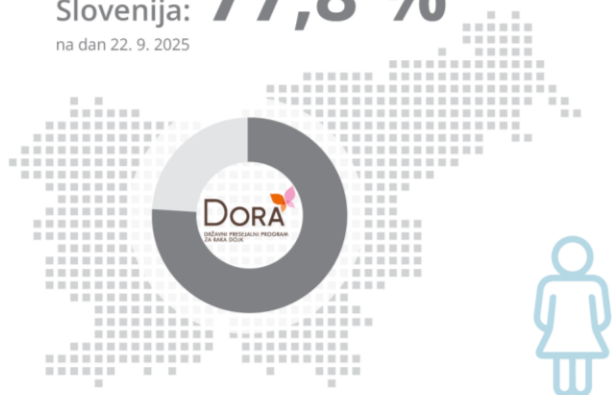
141.722 vabljenih žensk

110.622 slikanih žensk

3.325 žensk povabljenih na dodatno obravnavo

Rak dojke – najpogostejši rak pri ženskah.

Udeležba Slovenija: **77,8 %**
na dan 22. 9. 2025

Program DORA poteka:

13 stacionarnih presejalnih centrov

3 dislocirani presejalni centri

3 mobilne presejalne enote

2 presejalno-diagnostična centra

22 digitalnih mamografskih aparatov

RAK DOJK V PROGRAMU DORA

- **630** novih primerov
- **80 %** omejenih na dojko
- **6.148¹** odkritih od začetka programa DORA

Stopnja odkrivanja rakov dojke (na 1.000 slikanih žensk)

Med ženskami, ki opravijo prvo mamografsko slikanje v DORI, odkrijejo **8 rakov dojke**.

Nadaljnji presejalni krogi: odkrijejo **5 rakov dojke**.

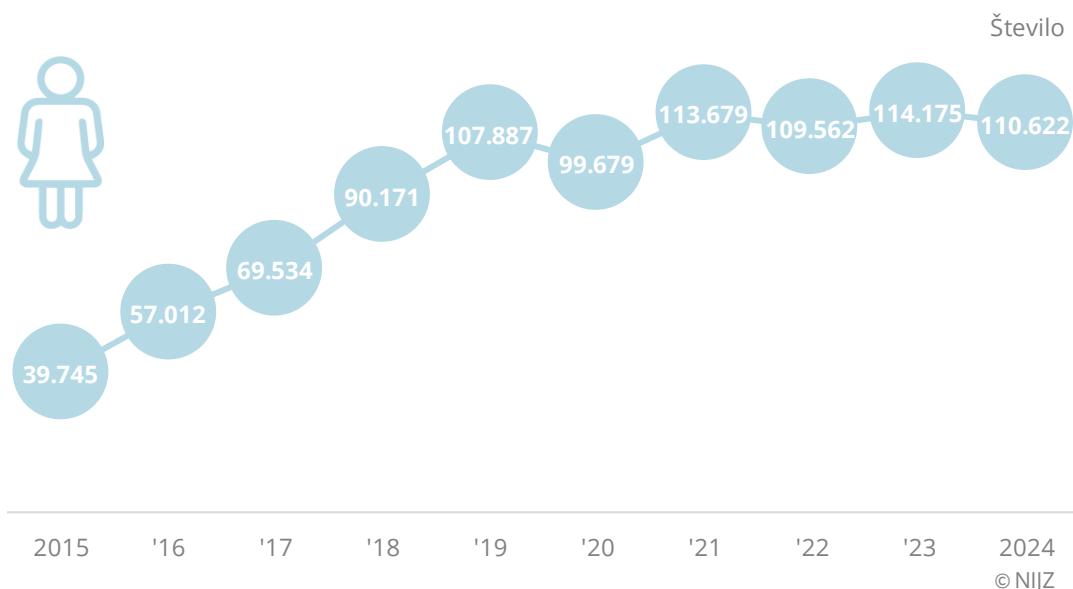

Če je rak dojke odkrit na začetni stopnji bolezni, je zdravljenje lahko zelo uspešno. Za zmanjšanje bremena raka dojke strokovnjaki ženskam svetujejo:

- redno udeležbo v presejalnem programu,
- samopregledovanje dojke,
- vzdrževanje normalne telesne teže,
- izogibanje alkoholu,
- redno telesno dejavnost.

¹⁾ Od leta 2008 do leta 2024.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojke DORA; Program DORA: Letno poročilo 2024.

4.2.3. Slika 2: *Slikane ženske v programu DORA, Slovenija, 2015–2024*

Ženske ustrezne starosti so aktivno vabljene na mamografsko slikanje na 22 digitalnih mamografov po Sloveniji. Število slikanih žensk oziroma opravljenih mamografij v presejalnem programu je od začetka programa postopoma naraščalo s širitvijo presejalnega programa v vse regije Slovenije. Od leta 2019 dalje letno v programu DORA opravijo okoli 110.000 presejalnih mamografij.

V letu 2024 je bilo v programu DORA opravljenih 110.622 presejalnih mamografij.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA; Program DORA: Letno poročilo 2024.

4.2.3. Tabela 1: *Ženske z rakom dojk, odkritim v programu DORA, Slovenija, 2008–2024*

Število	2008	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	'23	2024	SKUPAJ
Ženske z odkritim rakom dojk	13	28	79	143	201	163	187	249	372	436	544	625	600	668	590	620	630	6.148

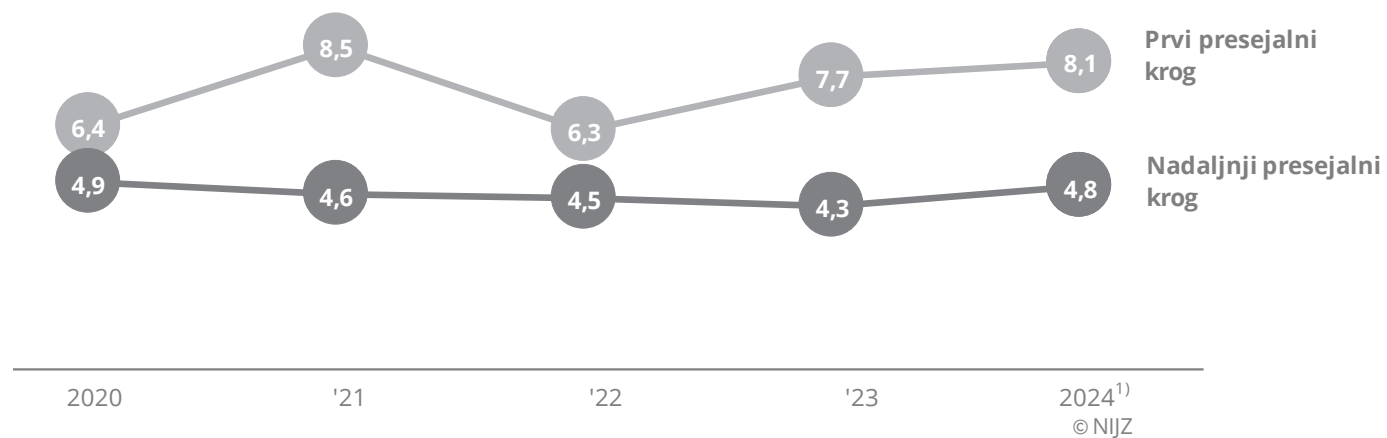
Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA; Program DORA: Letno poročilo 2024.

Od začetka do zadnjega poročanega leta 2024 je bilo v okviru presejalnega programa DORA odkritih 6.148 rakov dojk (invazivnih in neinvazivnih).

S presejanjem želimo odkriti rakave spremembe čim bolj zgodaj, ko je zdravljenje lahko zelo uspešno. V programu DORA je 40 % odkritih invazivnih rakov zelo majhnih (enakih ali manjših kot 10 mm).

4.2.3. Slika 3: **Stopnja odkrivanja rakov dojk, odkritega v programu DORA, po presejalnih krogih, Slovenija, 2020–2024¹⁾**

Stopnja odkrivanja rakov dojk (na 1.000 slikanih žensk)

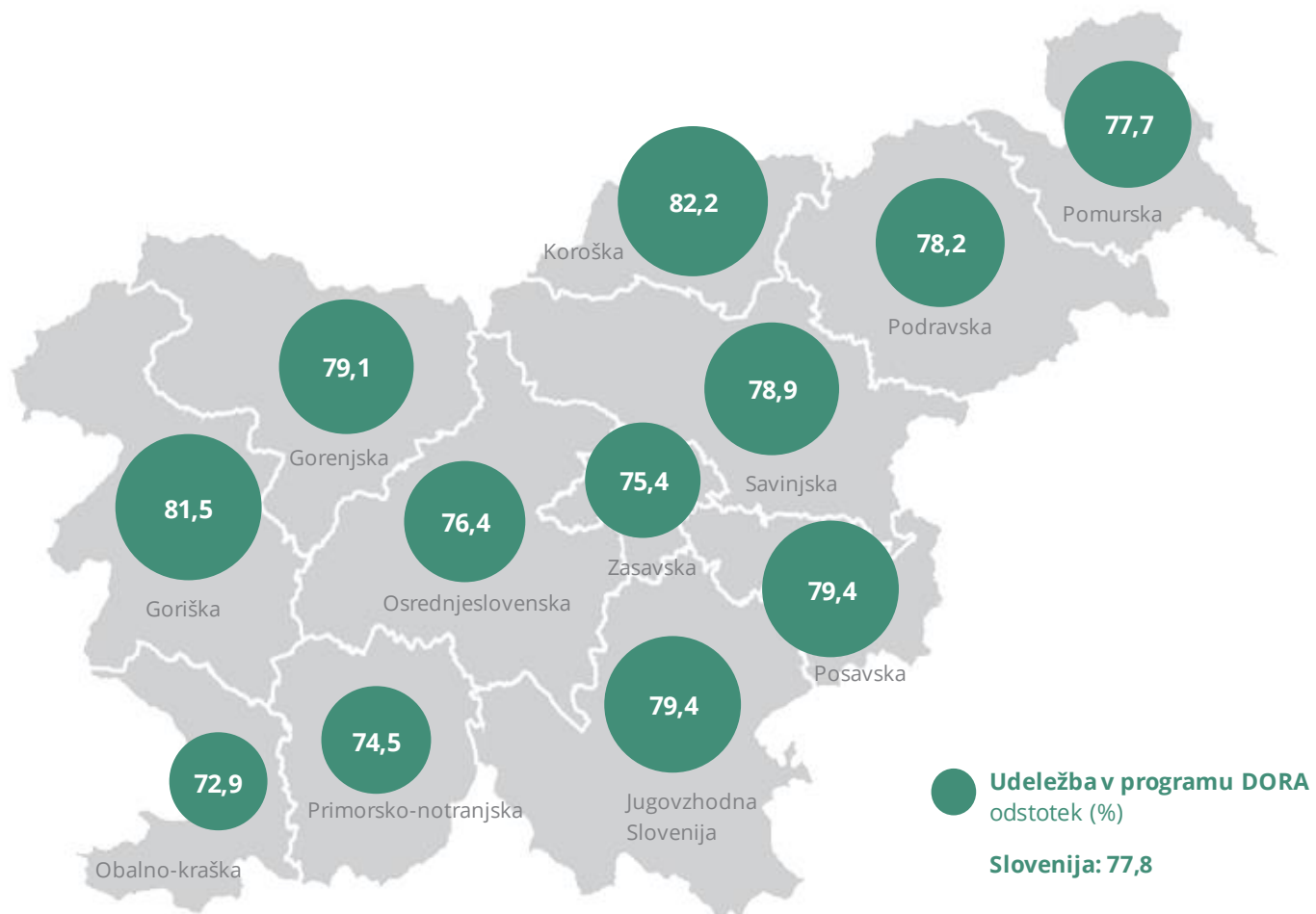
¹⁾ Za leto 2024: udeležba na dan 22. 9. 2025; za ostala leta: udeležba na dan tekočega leta za preteklo leto.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA.

REGIONALNE PRIMERJAVE

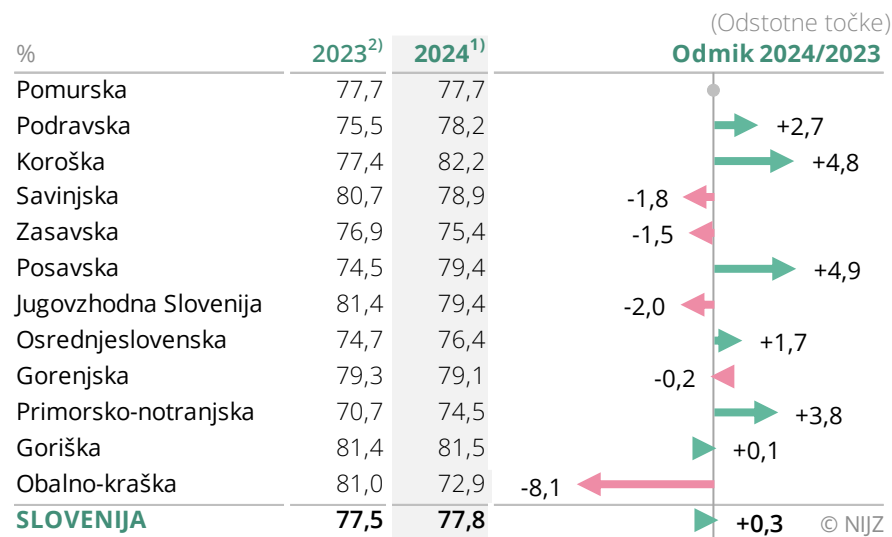
4.2.3. Slika 4: **Udeležba v programu DORA** po statističnih regijah, Slovenija, 2024

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, 22. 9. 2025.

4.2.3. Slika 5: Udeležba v programu DORA po statističnih regijah, Slovenija, 2024 in odmik 2024/2023

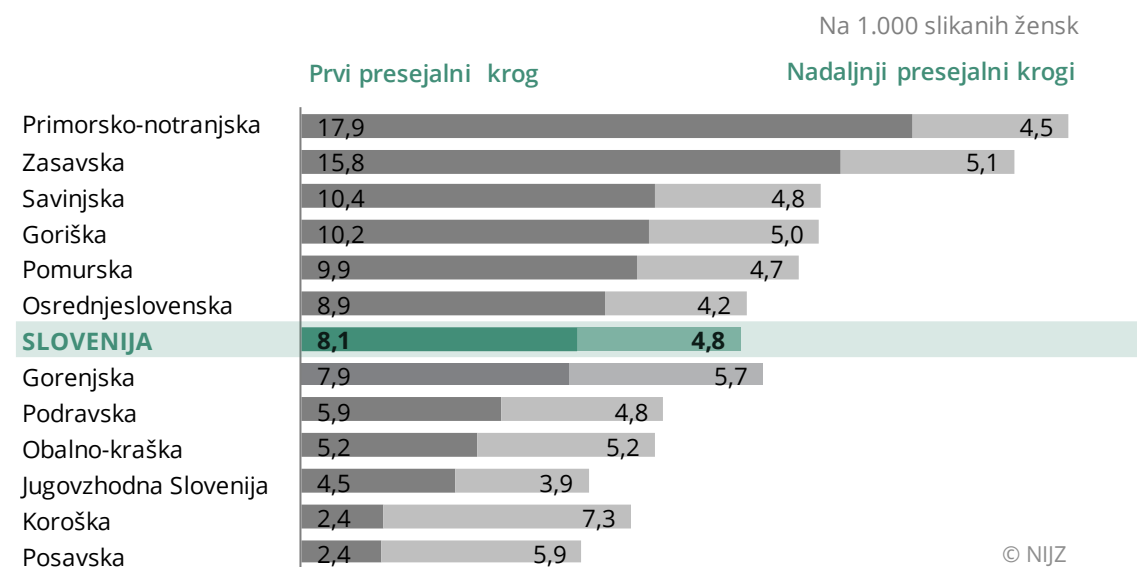
V letu 2024 so predpisano vrednost dosegli v vseh slovenskih statističnih regijah.

Udeležba v programu za celotno Slovenijo je bila **77,8** odstotna.

¹⁾ Udeležba na dan 22. 9. 2025.

²⁾ Udeležba na dan 14. 11. 2024.

Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, 22. 9. 2025.

4.2.3. Slika 6: Stopnja odkrivanja rakov dojk, odkritega v programu DORA, po statističnih regijah in po presejalnih krogih, Slovenija, 2024¹⁾

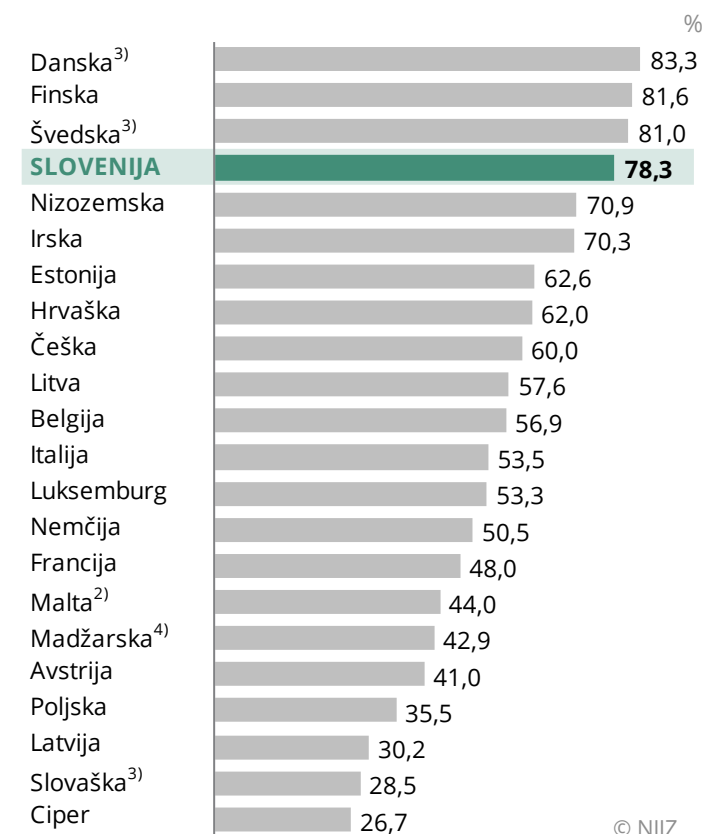
¹⁾ Zaradi malega vzorca (majhno število slikanih žensk in odkritih rakov v regiji) je stopnja odkrivanja raka dojk v nekaterih regijah lahko nereprezentativna (npr. Zasavska).
Viri: Onkološki inštitut Ljubljana, Državni presejalni program za raka dojk DORA, 22. 9. 2025.

Pri osmih od 1.000 žensk, ki so se udeležile mamografskega slikanja v okviru presejalnega programa DORA v letu 2024, je bil odkrit rak dojk v prvem krogu presejanja, pri nekaj manj kot petih od 1.000 pa v vseh nadaljnjih krogih.

MEDNARODNE PRIMERJAVE

4.2.3. Slika 7: Udeležba žensk v presejalnih programih za raka dojke¹⁾, Slovenija in nekatere države EU, 2022

© NIJZ

Presejalni programi v različnih državah Evropske Unije ne potekajo popolnoma enako, zato podatkov o njih ne moremo popolnoma neposredno primerjati.

Okvirna primerjava držav z uradno objavljenimi podatki kaže, da je vključenost žensk v presejalni program v Sloveniji med najvišjimi v EU.

¹⁾ Izvajanje presejalnega programa za raka dojke se med državami razlikuje, prikazani podatki ne upoštevajo specifičnosti programa posamezne države.

²⁾ Prelom časovne vrste, razlika v metodologiji.

³⁾ Razlikovanje v metodologiji.

⁴⁾ Prelom časovne vrste.

DEFINICIJE

NAZIV	OKRAJŠAVA	DEFINICIJA	DODATNA POJASNILA	ANGL. IZRAZ
Državni presejalni program za raka dojk DORA	DORA	Državni presejalni program za raka dojk DORA je populacijski, organiziran presejalni program za raka dojk, namenjen ženskam v starosti 50–69 let, ki jih vsaki dve leti povabimo na presejalno mamografijo.	Program ima centralizirano upravljanje, ki sledi strogim Evropskim smernicam za zagotavljanje kakovosti presejanja in diagnostike raka dojk. Vodi ga Onkološki inštitut Ljubljana v sodelovanju s 16 javnimi zdravstvenimi ustanovami po vsej Sloveniji. Informacije in obvestila o programu se nahajajo na spletnih straneh presejalnega programa DORA (http://dora.onko-i.si/).	Breast cancer screenings
Mamografija		Mamografija je slikanje dojk z rentgenskimi žarki. Je najzanesljivejša in najnatančnejša metoda za ugotavljanje začetnih rakavih sprememb dojk v presejani starostni skupini.	Mamografija lahko odkrije raka velikosti le nekaj milimetrov, ki ga sami ali zdravnik s kliničnim pregledom še ne moreta zatipati. Zelo dobro prikaže tudi mikrokalcinacije, ki so lahko prvi znak razvijajočega se raka.	Mammography
Organizirani, populacijski presejalni program		Organizirani presejalni program pomeni vrsto organiziranih aktivnosti, ki zagotavljajo zadostno udeležbo ciljne skupine prebivalcev (praviloma z osebnimi vabili) ter zagotavljajo in nadzirajo kakovost vseh postopkov, od presejanja prek zdravljenja v presejanju odkritih sprememb do spremljanja kratkoročnih in dolgoročnih kazalnikov učinkovitosti programa.	Namen organiziranih presejalnih programov je zmanjšanje umrljivosti, zgodnejše odkrivanje bolezni (kar za osebo pomeni boljšo kakovost življenja) in odkrivanje predstopenj bolezni (kar zmanjša obolevnost za določeno boleznijo).	Organised, population-based screening program
Presejanje		Presejanje je pregledovanje navidezno zdravih ljudi s preprosto preiskavo ali testom.	Presejamo z namenom, da bi odkrili osebe s predstopnjo ali z začetno obliko iskane bolezni, ki sama po sebi še ne povzroča kliničnih težav, ter jo začeli čimprej zdraviti.	Screening
Udeležba		Udeležbo v programu DORA merimo kot odstotek vabljenih žensk v določenem obdobju, ki so se kadarkoli za ta krog vabljenja udeležile presejalnega slikanja.		Participation rate

SEZNAM SLIK

4.2.3. Slika 1: Udeležba v programu DORA , Slovenija 2018–2024 ¹⁾	2
4.2.3. Slika 2: Slikane ženske v programu DORA , Slovenija, 2015–2024	4
4.2.3. Slika 3: Stopnja odkrivanja rakov dojk, odkritega v programu DORA , po presejalnih krogih, Slovenija, 2020–2024 ¹⁾	5
4.2.3. Slika 4: Udeležba v programu DORA po statističnih regijah, Slovenija, 2024	6
4.2.3. Slika 5: Udeležba v programu DORA po statističnih regijah, Slovenija, 2024 in odmik 2024/2023	7
4.2.3. Slika 6: Stopnja odkrivanja rakov dojk, odkritega v programu DORA , po statističnih regijah in po presejalnih krogih, Slovenija, 2024 ¹⁾	8
4.2.3. Slika 7: Udeležba žensk v presejalnih programih za raka dojk¹⁾ , Slovenija in nekatere države EU, 2022	9

SEZNAM TABEL

4.2.3. Tabela 1: Ženske z rakom dojk , odkritim v programu DORA, Slovenija, 2008–2024	4
--	---